

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Probabilior modus defendendi communem opinionem. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

citiam quis diligit, non tamen vt nihil aliud in-
tensius amet, vt vberius explicabimus 1. 2. quæst.
109. artic. 3. quare ego existimo, hoc modo non
tantum Angelum non peccasse, sed etiam pecca-
re non potuisse.

Tertius modus defendendi eandem senten-
tiam fuit eiusdem Scoti eodem loco: asserit autem
ideo Angelum peccasse, quia desiderans beatitu-
dinem, citius eam voluit obtinere, quam Deus
voluit. Sed quamuis hoc modo potuerit angelus
peccare, si habuisset præceptum non desiderandi
beatitudinem, nisi tali tempore à Deo statuto,
vel si indigne ferret non statim sibi concedi bea-
ritudinem, quia esset appetitus propriæ dignita-
tis & excellentiæ ultra modum sibi concessum:
nihilominus ridiculum est affirmare, hoc modo
angelum peccasse.

CAPVT III.

Probabilior modus defendendi communem
opinionem.

13. QVamquam vt initio disputationis præmi-
incertum fuis sit, Angelum peccasse appet-
itu superbo suæ beatitudinis, quia res in facto
consistit, cuius fundamentum aliquid firmum vix
habere possumus: tamen probabilior modus,
quo potuit angelus circa beatitudinem suam pec-
care affectu superbiæ, est, quem antiquiores &
grauiores Scholasti sequuti sunt explicantes com-
munem sententiam, quam in 1. cap. retulimus.
Dicunt igitur Alexander, Albertus, Sanctus Tho-
mas, Bonaventura, Egidius, & Bassolis locis cita-
tis, angelos peccasse nimio desiderio suæ beatitu-
dinis supernaturalis, quia eam propriis suis viri-
bus adipisci concupierunt, & quamuis prædicti
Doctores excepto Egidio, non explicent, vtrum
appetierit angelus expresso desiderio hoc modo
habere beatitudinem: an solum propter inconfi-
derantiam diuini auxilij, de quo cogitare tunc de-
bet, dicatur peccasse appetendo beatitudinem
propriis viribus quasi interpretatiue (vt aiunt) ta-
men, cum absolute loquantur, intelligere plane
videntur, angelum appetuisse expresse beaitudi-
nem ex propriis viribus, & non tantum interpre-
tatiue, propter inconsiderantiam diuini auxilij,
cui erat innitendum, sicut aperte docuit Egidius
loco allegato: imo addit Egidius, Angelum non
solum appetuisse beatitudinem propriis viribus,
sed etiam errore intellectus fuisse deceptum. Sen-
tit enim, circa naturalia Angelum errare non
posse, bene tamen circa obiecta supernaturalia.
Similem quoque errorem tribuere videntur An-
gelo S. Thom. quæst. 64. artic. 2. ad 3. Bonaventu-
ra 2. dist. c. 7. prima parte, artic. 1. quæst. 2. cum
dicunt, non fuisse quidem in dæmone primum pec-
catum quoad affectum, quo appetiuit suam ex-
cellentiam, non tamen quoad hoc vt crederet, se
posse illam consequi.

S. Thom.
Bonavent.

Ego vero, vt dixi hunc modum defendendi
communem opinionem multo veriorem existi-
mo, ita vt certo credam hoc modo peccare potuis-
se Angelum expresso affectu beatitudinis conse-
quenda propriis viribus, vt infra ostendam; non
tamen errore intellectus deceptum in hoc genere
peccati lapsus fuisse. An vero hoc genere peccati
re ipsa Angelus peccauerit, mihi compertum
non est: præter Scholasticos tamen allegatos, pro
hoc postremo modo opinandi, ita sunt aliqui Pa-

eres, vt plane asserant, hoc modo peccasse. Pri-
mum quidem Ambrosius Epistola 4. ante medium, vbi
describens genera superbiæ, ita loquitur: Non a-
liter instantur, qui cupiditate extollentia, singulari om-
nibus appetunt anteferri: aliter vero inuident, qui
Dei auxilium resistentes, qua fieri sine ipsius operano
passant, ex sua propria virtute contendunt. Et sicut iam à
Deo auferunt: hac superbia à diabolo sumpti eorum,
qui quoniam sua, quam à creatore acceperat, potentia &
dignitate sibi placuit, sequi auctoritas sue gloria compar-
auit, cum iis Angelis quos in consensum impetrari iura-
uerat, à celestis sublimitate deiecit est. Quibus verbis
nihil clarius dici potuit ad ostendendum, primum
peccatum, quo cecidit angelus, fuisse superbiam
appetitum consequendi beatitudinem superna-
turalem propriis viribus. Deinde Angelinus hoc
ipsum non minus clare tradit 21. libro de ciuitate,
cap. 1. his verbis, qui (scilicet Deus) cum præfuit
Angelos quosdam per elationem, qua ipsi sibi ad beatitu-
dinem sufficere vellent, tanti boni deserentes futuri, non
eis ademptis hanc potestatem, &c. Postremo Greg. 12. cap.
moral. cap. 7. alias 14. idem expressit hoc modo: Re-
lucto enim, cui debuit inherere principio, suam sibi appropi-
(scilicet dæmon) quodammodo esse principium: relin-
quo, qui vere illi sufficere poterat se sibi sufficere posse indi-
cauit. Et quamuis hi Patres videntur admittere
errorem in angelo, quando eo peccato superbiæ
peccauit: tamen in bonum sensum interpretandi
sunt, vt in inferius dicemus.

Explicandum igitur nobis est primum, qua ra-
tione possit in Angelo, & in homine esse affectus
superbiæ, & præsumptionis arrogando sibi dona
Dei supernaturalia, & appetendo ipsam beaitu-
dinem ex suis viribus, & sequendam sine errore.
In huius vero explicationem notandum est id,
quod 1. 2. quæst. 14. art. 1. & quæst. 77. art. 2. fuis-
set probabitur, nimirum voluntatem hominis, & an-
geli moueri ad bonum opus, & ad malum ex liber-
tate absq; iudicio compositionis, & diuisiois in
intellectu, sed sola simplici obiecti propositione.
Cumque in tali apprehensione simplici error ef-
fere nequeat: fieri etiam potuit, vt homo, vel An-
gelus peccauerint hoc affectu superbiæ, & præ-
sumptionis appetendo beatitudinem adipisci ex
propriis viribus absque vilo errore. Eadem quo-
que ratione fieri potuit vt angelus, vel homo pec-
cauerit appetitu superbo equalitatis Dei secun-
dum naturam, absque vilo errore in intellectu
non dico absque defectu, sed absque errore. De-
fectus autem qui semper præcedit, vt qualitate
illa 77. articulo 2. explicabimus, & iam ex parte di-
ximus disputatione 23. cap. quarto est, efficacia
illa representari nobis, quæ ad peccatum moue-
re, quam ea, quæ à peccato retrahere debent. Po-
tuit igitur Angelus apprehendere beatitudinem
suam plenam & absolutam, ac si conueniret sibi
ex propriis viribus & hac ratione potuit sibi com-
placere: sicut contra tristari potuit videns, se non
posse reuera suis viribus illum adipisci. Verique
autem affectus esset superbiæ & præsumptionis
tam ille qui consisteret in affectu profectum
& complacentiæ, quam ille, qui consisteret in af-
fectu fugæ & displicentiæ, & in hoc contrari-
um eadem esset ratio: sed vtique esset effectus,
& vt dici solet simplex, sicut præcedenti dispu-
tatione capite 2. notatum est, cum allegamus
discrimen inter affectum efficacem, & simplicem.
At vero affectu & voluntate efficaci non potuit
Angelus

Angelus appetere consequi suam beatitudinem ex proprijs viribus: quia, vt loco citato dixi, & 1. 2. quæst. 13. art. 4. probabitur, voluntas effi-

ribus consequi beatitudinem, & gratiam sibi promereri, siue hoc iudicaret vniuersæ, siue speciatim & singulariter in casu peculiari; contra fidem nostram erraret: fides enim eodem modo docet vniuersæ nullam creaturam sibi sufficere ad consequendam suam beatitudinem, & ad promerendam sibi gratiam Dei, atque speciatim & singulariter in quouis casu peculiari: ergo qui contrarium iudicaret aut vniuersæ, aut in casu peculiari, contra fidem eodem modo erraret.

Restat igitur, vt dicamus, Angelum peccare potuisse circa beatitudinem, appetendo illam immoderate ex proprijs viribus per solam simplicem apprehensionem, qua proponeretur illi beatitudo eo modo, ac si acquisita fuisset proprijs viribus, vt supra explicatum est: aut certe, si iudicium aliquod in Angelo præcessit compositionis: solum potuit iudicare bonum delectabile sibi videri habere beatitudinem illo modo; quod sanè iudicium sufficiens esse ad mouendum affectum ad simplicem complacentiam, non tamen ad efficacem desiderium adipiscendi beatitudinem: ad hunc enim affectum efficacem necessarium erat iudicium affirmans, possibile esse Angelo beatitudinem consequi proprijs viribus, vt superius notauimus.

CAPVT IV.

Obiectio contra superiorem doctrinam.

His, quæ hæcenus dicta sunt, possit quis hæc difficultatem opponere. Si Angelus peccasset peccato præsumptionis, non tantum peccasset vno peccato superbiæ, sed etiam triplici genere peccati. Primò contra spem, quia præsumptio etiam opponitur spei, quæ innititur gratiæ, & meritis, vt docet S. Thomas 2. 2. quæst. 21. artic. 2. S. Thomæ. Qui enim sine meritis gratiæ sperat consequi beatitudinem, inaniter sperat, & præsumere dicitur. Secundò peccaret contra magnimitatem, quæ in eo consistit, teste Aristot. 4. Ethicorum, cap. 3. Et S. Thomas 2. 2. quæst. 129. vt moderetur affectum circa magnos honores & dignitates, quas ipsa appetit secundum rationem. Quare & præsumptio opponitur magnanimitati secundum excessum, vt tradit S. Thomas 2. 2. quæst. 130. artic. 2. quatenus homo appetit magna non simpliciter, hoc est, non secundum se magna, sed relate, hoc est suis viribus magna. Tertio peccasset Angelus peccato superbiæ contra humilitatem: quia præsumptio etiam est species superbiæ, vt fatetur Sanctus Thomas 2. 2. quæstio. 162. artic. 4. & tradidit Gregorius lib. 23. Moralium, cap. 4. Gregor. alias 7.

Respondeo primum, si dicamus angelum peccasse peccato illo præsumptionis nihilominus dicendum non esse, Angelum peccasse præsumptionis peccato, quod opponitur virtuti spei. Nam, vt rectè admonet S. Thomas 2. 2. quæst. illa 1. artic. 1. præsumptio, quæ opponitur spei, in eo posita est, vt quis à Deo speret aliquid per virtutem & misericordiam ipsius, sed non eo modo & ordine, quo Deus voluit: vt si quis à Deo speraret remissionem peccatorum sine penitentia, aut gloriam sine meritis ex gratia. Spes enim, quæ est virtus Theologica, respicit Deum vt formale obiectum, à quo aliquid speremus, quod proprium est obiecti formalis virtutis

Mmm Theo-

Angelum non fuisse deceptum errore probatur.

18.

Obiectio.

2. Thom.

Sed dicit aliquis, potuisse quidem esse aliquem errorem in intellectu angeli, qui nullo modo esset contra fidem nostram, eo modo quo S. Thomas 2. 2. quæst. 162. art. 4. ad 1. docet, præsumptionem, qua aliquis præsumit, se habere bonum, quod non sit à Deo, vel gratiam sibi concessam ex meritis, non esse necessario coniunctam cum errore contra fidem, eo quod error contra fidem solum est existimatio in vniuersum, non autem existimatio singularis: vt si aliquis existimaret vniuersè non omne bonum esse à Deo, & gratiam nobis dari ex meritis nostris, erraret contra fidem. Ad dit vero exemplum S. Thomæ, veluti cum qui iudicaret vniuersum fornicationem esse bonam, esset infidelis: si autem iudicaret in casu peculiari, bonum sibi esse fornicare, iudicium tale non esset contra fidem. Eandem doctrinam habet idem S. Doctor 2. 2. quæst. 20. art. 2. in corpore, & ad secundum, vt ostendat, desperationem esse sine infidelitate.

19.

Dissolutio.

Mihi tamen difficile est excusare ab errore contra fidem iudicium illud singulare, sicut & iudicium vniuersale, si sub eadem ratione vtrumque habeatur, vt latius ostendam 1. 2. quæst. 77. art. 2. nam si quis iudicaret, fornicationem esse bonam, hoc est, esse honestam, & secundum rationem, non solum peccaret contra fidem, iudicans hoc in vniuersum, sed etiam iudicans hoc de singulari fornicatione. Si autem quis iudicet, fornicationem esse bonam, hoc est delectabilem: neque iudicans in vniuersum, nec iudicans hoc de singulari fornicatione contra fidem errabit. Eodem modo in peccato præsumptionis videtur dicendum, aut iudicium vniuersale & commune non esse contra fidem, si iudicium singulare non est: aut si iudicium vniuersale est contra fidem, esse etiam singulare, si sub eadem ratione vtrumque habeatur. Nam si quis intellectu iudicaret, posse suis vi-

Vasquez in 1. p. Tom. 2.

